

Uzņēmējdarbības vide

Darbaspēks un nodarbinātība

Nodarbinātība

2012. gadā Zviedrijā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem bija 5 060 000 iedzīvotāji jeb 71,1%, nodarbināti – 4 672 000 jeb 65,7% un bez darba – 388 000 iedzīvotāju. Salīdzinājumā ar 2011.gadu nodarbināto skaits bija pieaudzis par 29 000 iedzīvotājiem. Ārvalstnieku vidū nodarbināto skaits bija 716 000 iedzīvotāji. Nodarbināto skaits samazinājās rūpniecībā, bet palielinājās finanšu operāciju jomā, attiecīgi par 15 000 iedzīvotājiem.

Zviedrijā ir augsts sieviešu nodarbinātības līmenis: 2012.gadā - 63,2 %; vīriešu nodarbinātība bija 68,1 %.

Neskatoties uz to, ka palielinājās nodarbināto skaits, 2012.gadā palielinājās arī bezdarbnieku skaits (salīdzinājumā ar 2011.gadu pieaugums ir 11 000 iedzīvotāji). Par iemeslu tam ir kopējais darbaspēka pieaugums. Bezdarba līmenis bija 7,7%, kas ir par 0.2 procentpunktiem vairāk nekā 2011.gadā. Augstākais bezdarba līmenis bija Erebrū un Jēvleborjas provincē 9,4%, bet viszemākais – Upsalas provincē – 6%.

Avots: Zviedrijas statistikas pārvalde - <http://www.scb.se/>

Darba likumdošana

Zviedrijā darba attiecības regulē Darba likums, kas ir konsolidējis kolektīvo līgumu sistēmu, kura Zviedrijā ir ļoti spēcīga. Papildus Darba likumam pastāv likums par darba aizsardzību, likums par diskrimināciju; likums par darba vidi, likums par darba stundām, u.c.

Standarta darba līgums ir beztermiņa līgums. Tajā var ietvert noteikumus par pārbaudes laiku, kura maksimālais ilgums ir 6 mēneši. Ja tiek slēgts līgums uz noteiktu termiņu, darbinieku var nodarbināt maksimālais 24 mēnešus 5 gadu periodā. Pēc šī termiņa līgums automātiski kļūst par beztermiņa līgumu. Tāpat ir iespējams noslēgt līgumu par darbinieka aizvietošanu un sezonālos darba līgumus. Bieži vien darba līgumus regulē kolektīvais līgums starp darba devēju un attiecīgo arodbiedrību, kurā ir ietverta informācija par darba stundām, atvaļinājumu, brīvdienām, darba attiecību pārtraukšanu un atalgojumu.

Jebkurā gadījumā mēnesi pirms darba uzsākšanas darba devējam ir rakstiski darbinieks jāinformē par noteiktiem ar darbu saistītiem nosacījumiem.

Darba likumdošana paredz 40 stundu darba nedēļu un reizi gadā 5 nedēļas ilgu apmaksātu atvaļinājumu. Virsstundu kopējais skaits nedrīkst pārsniegt 200 stundas gadā. Kopējais stundu skaits nedēļā (kopā ar virsstundu skaitu) nedrīkst būt lielāks par 48 stundām 4 mēnešu laikā. Zviedrijā ir 13 valsts brīvdienas.

Darba devējam ir jāapmaksā darbinieka slimības lapa 2 nedēļu garumā, pirmā diena netiek apmaksāta. Apmaksa nedrīkst būt mazāka par 80% no vidējās darba algas. Ja slimība turpinās ilgāk par 2 nedēļām, tad darbiniekam slimības lapu apmaksā Zviedrijas Valsts sociālās apdrošināšanas pārvalde.

Attiecībā uz darba attiecību izbeigšanu, pastāv divi atlaišanas veidi: ar iepriekšpaziņošanas termiņu (parastā atlaišana) un tūlītēja atlaišana (bez iepriekšējās paziņošanas) nopietnu pārkāpumu gadījumā. Iepriekšpaziņošanas termiņš no darba devēja puses ir 1 - 6 mēneši atkarībā no tā, cik ilgi darbinieks ir nodarbināts uzņēmumā. Darbinieks paziņo par darba attiecību pārtraukšanu vienu mēnesi iepriekš.

Zviedrijā ir ļoti spēcīgas arodbiedrības, kurās apvienojušies lielākā daļa darba ņēmēju (~ 71%).

Zviedrijā nav oficiāli noteikta minimālā alga. Šie jautājumi ir atrunāti kolektīvajos līgumos.

Pensionēšanās vecums ir 65 gadi.

No 2004. gada 1. maija darba meklētāji no Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Polijas, Čehijas, Slovākijas, Slovēnijas, Ungārijas, Kipras un Maltas var strādāt Zviedrijā pēc tiem pašiem nosacījumiem, pēc kuriem strādā darba ņēmēji no citām ES/EEZ valstīm, t.i., viņiem nav nepieciešamas darba vai uzturēšanās atļauja. Arī darba meklētājiem no Bulgārijas un Rumānijas tiek piemēroti tādi paši nosacījumi.

Avoti:

The Swedish Trade&Invest Council - <http://www.business-sweden.se/en/Invest/Operating-Guides>
<http://www.deloitte.com>

Uzņēmējdarbības veidi

Ārvalstnieki, kuri vēlas uzsākt uzņēmējdarbību Zviedrijā, visbiežāk izvēlas reģistrēt akciju sabiedrību vai filiāli. Uzņēmums reģistrējams Zviedrijas Uzņēmumu reģistrācijas pārvaldē (*Bolagsverket*) un Zviedrijas Nodokļu pārvaldē (*Skatteverket*). Akciju sabiedrībai Zviedrijas Uzņēmumu reģistrācijas pārvaldē jāiesniedz gada finanšu pārskats.

Dažkārt ārvalstu uzņēmēji izvēlas reģistrēt Zviedrijā sava uzņēmuma pārstāvniecību. Pārstāvniecībai nav juridiskas personas statuss.

Ārvalstu kredītiestādēm, kurām ir filiāles Zviedrijā jāreģistrējas Zviedrijas Finanšu inspekcijā (Finansinspektionen).

	Akciju sabiedrība (Aktiebolag, AB)	Līgumsabiedrība (Kommanditbolag)	Ārvalstu kompānijas filiāle	Ārvalstu pārstāvniecība
Reģistrācija	Zviedrijas uzņēmumu reģistrā un Nodokļu iestādēs	Zviedrijas uzņēmumu reģistrā un Nodokļu iestādēs	Zviedrijas uzņēmumu reģistrā un Nodokļu iestādēs	Nodokļu iestādēs darbinieku sociālo maksājumu veikšanai
Īpašnieku skaits	Vismaz 1 fiziska vai juridiska persona	2 vai vairāk fiziskas vai juridiskas personas	Bez Īpašumtiesībām	Bez Īpašumtiesībām
Atbildība	Valdes locekļi Rīkotājdirektors Auditori ir daļēji atbildīgi Akcionāri nav atbildīgi	Partnersabiedrības dalībnieki	Valdes locekļi Rīkotājdirektors Auditori no mātes uzņēmuma ir daļēji atbildīgi	Mātes uzņēmums
Sākumkapitāls	Slēgta sabiedrība – 50 000 SEK Publiska sabiedrība – 500 000 SEK (2000 SEK reģistrācijas maksa)	Nav (1000 SEK reģistrācijas maksa)	Nav	Nav
Maksājамie nodokļi	UIN, darbinieku sociālās iemaksas	UIN, darbinieku sociālās iemaksas	UIN, darbinieku sociālās iemaksas	Darbinieku sociālās iemaksas
Nepieciešamais laiks darbības uzsākšanai	1 – 4 nedēļas	1 – 4 nedēļas	1 – 4 nedēļas	Nav. Var sākt darbību uzreiz

Nodokļu sistēma

Zviedrijas nodokļu struktūra ir caurspīdīga un efektīva, pielāgota ārvalstu investoru vajadzībām.

Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Kopš 2013.gada 1.janvāra uzņēmuma ienākuma nodokļa standarta likme ir 22% (iepriekš tā bija 26,3%). Ar uzņēmuma ienākuma nodokli apliek rezidenta gūtos ienākumus Zviedrijā un ārvalstīs un nerezidenta gūtos ienākumus Zviedrijā.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Zviedrijas iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir viens no augstākajiem pasaulē. Zviedrijas rezidenti ir jāmaksā valsts un pašvaldību iedzīvotāju ienākuma nodoklis par visiem Zviedrijā un ārpus tās gūtajiem ienākumiem. Savukārt Zviedrijas nerezidenti ir jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis tikai par Zviedrijā gūtajiem ienākumiem. Zviedrijā ir progresīvais iedzīvotāju ienākuma nodoklis.

Zviedrijas iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes:

- pašvaldību nodokļa likme (28,89% - 34,17%)
- baznīcas nodoklis un apbedīšanas maksa (1-2%)
- valsts nodokļa likme no 20% un 25%, attiecīgi ienākumiem gadā virs 401 000 SEK gadā un 574 300 SEK.

Līdz ar to kopējā maksimālā likme var būt ~ 57%.

Tāpat iedzīvotājiem ir jāmaksā par ienākumiem no dividendēm un kapitāla – standarta likme ir 30%.

PVN

PVN pamatlikme ir 25%. Piemēro visām precēm un pakalpojumiem.

Samazināto likmi – 12% piemēro pārtikas produktiem, viesnīcu pakalpojumiem, kultūras un sporta pasākumiem, restorānu un sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumiem, izņemot alkoholiskos dzērienus, kuriem piemēro standarta likmi.

Savukārt, grāmatām, preses izdevumiem un sabiedriskajam transportam piemēro samazināto likmi – 6%.

Ar PVN netiek aplikti medicīnas un zobārstniecības pakalpojumi, sociālie pakalpojumi, banku un finanšu pakalpojumi u.c.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas

Sociālā apdrošināšana ietver veselības apdrošināšanu, slimības pabalstus, vecāku pabalstus, ģimenes pabalstus, pensijas, nepilna stāža pensijas, apdrošināšanu pret darba traumām, bezdarba pabalstus u.c. sociālos maksājumus.

2012.gadā sociālās iemaksas no darba devēja puses ir 31,42% apmērā no darbinieku atalgojuma un citām piemaksām. Darba ņēmēja likme ir 7% (maksimālā iemaksa – 30 800 SEK). Attiecībā uz darbiniekiem, kuri dzimuši no 1938.gada līdz 1946.gadam, darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas tiek samazinātas līdz 10,21% un darbiniekiem, kuri dzimuši pēc 1986.gada – līdz 15,49%.

Nekustamā īpašuma nodoklis

Nekustamā īpašuma gada nodokļa likme ir no 0,2% līdz 2,8%.

Akcīzes preces

Akcīzes nodoklis ieviests galvenokārt tādēļ, lai valsts gūtu papildus ienākumus un regulētu energoproduktu, alkohola un tabakas patēriņu. Zviedrijā akcīzes nodokli piemēro degvielai (benzīns, nafta, ogles, sašķidrinātā gāze u.c.), elektroenerģijai, alkoholam, tabakai, azartspēlēm, loterijām u.c.

Akcīzes nodokļa likmes Zviedrijā ievestajām precēm:

1) Alkoholiskie dzērieni (standartlikmes).

Alkoholiskā dzēriena veids	% Vol	Nodokļa likme SEK/l
Alus	> 2,8	1,47
Vīns	2,25 – 4,5	7,58
	4,5 – 7,0	11,20
	7,0 – 8,5	15,41
	8,5 – 15,0	22,08
	15,0 -18,0	45,17
Starpprodukts	1,2-15,0	27,20
	15,0-22,0	45,17
Etilspirts	>1,2	501,41

2) Degviela un kurināmais.

Kurināmā veids	Enerģētikas nodoklis	CO ₂ nodoklis	Kopā
Benzīns SEK/l	2,90-3,61	2,16	5,06-5,77
Nafta (nemarkēta) SEK/m ³	1057 - 1633	2663	3720 – 4296
Nafta (markēta) SEK/m ³	750	2663	3413
Sašķidrinātā naftas gāze SEK/t	0 - 147	1378 - 2801	1378 – 2948
Dabas gāze SEK/1000 m ³	0 - 243	1133 - 1994	1133 – 2237
Ogles, koks SEK/t	319	2317	2636
Neapstrādāta nafta SEK/m ³	3413	0	3413

- 3) Elektroenerģijas nodoklis – 0,265 SEK/kWh, dažās pašvaldībās Zviedrijas ziemeļos - 0,204 SEK/kWh. Rūpniecības uzņēmumiem par elektroenerģiju jāmaksā 0,005 SEK/kWh.
- 4) Loterijas nodoklis – 36% no vinnesta.
- 5) Azartspēļu nodoklis tiek maksāts reizi mēnesī un maksa ir 2000 SEK par vienu galdu, 4000 SEK par diviem galdiem, 9000 SEK par trīs galdiem, 18000 SEK par 4 galdiem un 25000 SEK par pieciem galdiem. Ja galdu skaits pārsniedz 5, tad par katru ir jāmaksā 5000 SEK.
- 6) Tabakas nodoklis – 0,28 SEK par katru cigaretī + 39,2% no mazumtirdzniecības pārdošanas cenas; minimālās likmes cigaretēm 1,14 SEK par vienību, cigāriem un cigarellām 1,12 SEK, smēķēšanas tabakai 975 SEK/kg, šņaucamai tabakai 246 SEK/kg, zelējamai tabakai 402 SEK/kg.

Avoti:

The Swedish Trade&Invest Council - <http://www.business-sweden.se/en/Invest/Operating-Guides>
<http://www.deloitte.com>